

מצרים

פארוק אימת הדיפלומטים

השבוע שוב יצא השירות הדיפלומטי הישראלי להגנת פארוק, בשידור חיף הזכיר רדיו קהיר ליון, כי במצרים חיים כעת מאות אלפי נתינים יונים התלויים בחסדה של מצרים.

הסיבה לכך, כפי שנתברר מאותו שידור, היה מאמר שהופיע בשבועון האמריקאי "לייף", והמבוסס על גילויים שגלתה מלכת יון על חייה הפרטיים של פארוק. פרודיקה, בת משפחת מלכותית גרמניה, שזרחורה המודה, שבילתה את שנות המל-

חוסין פריד ביו בעד נצחונות הזולת.

חמה בגולה בקהיר, יחד עם בעלה פאול ואחיו הממות, המלך ג'ורג', הספיקה כנראה להכיר היטב את פארוק, ואת מנהגיו האימפולסיביים בחברת נשים יפות.

לא פעם ראשונה אין זה משבר דיפלומטי ראשון הנגרם ע"י הילולות המלך. האחרון בסידרה, אחרי המשבר עם שוויצריה, היה עם צרפת. בעת בילוי פארוק בניעה ומונטה-קרלו, לפני כחודשים, לא יכלו ל"התאפק השבועונים הפריסאים מלהשתמש בחומר הסנסציוני והמגרה, שסיפק להם תאוותנותו של המלך. רק אחרי משא ומתן ממושך עם המצרים, הפעילו השלטונות הצרפתיים לחץ נגד העתונות, ופארוק הפסיק לקשט את עמודיה הפנימיים.

יחד עם זה, הופיע חוק במצרים הנותן לשפה הצרפתית את מעמד השפה הורה הראשונה, בתכנית הלימודים בכל בתי הספר של מצרים.

נגד יון נקטה מצרים שיטה חריפה ביותר. ובכדי להעביר את העניין לפסים אחרים, הוטחו האשמות נגד העתונות הישראלית על כי לא תמכו בעמות מצרים בסכסוך האחרון עם אנגליה.

לענות אלו הגיבה השגרירות היוונית במצרים, כי עתוני יון היו ניטרליים בענין הסכסוך האנגלו-מצרי, ורק ציטטו את ידיעות הסוכנויות הרשמיות של שני הצדדים. בכל אופן, רקע המשבר (שהגיע עד כדי איום לניתוק הקשרים הדיפלומטיים בין שתי הארצות) טושטש וסידרת המאמרים ב"לייף" תיפסק.

של מי הרעיון?

בהרצאה, בתכנית השבועית של רדיו קהיר על "אוי" ומצרים, הביע חסן נשאת באשא את דעתו, כי ברית יס-תיכונת היא הכרח מדיני, ותיכונת הצטרף אליה כל המדינות השוכנות לאורך חופי ים התיכון (מבלי להזכיר אם הרבר כולל גם את ישראל).

חסן נשאת באשא היה, לפני מלחמת העולם השנייה, שגריר מצרים בברלין ועבד גם ברשת הריגול האנגלית עם פרוץ המלחמה, הועבר ללונדון כציר, ושם נשא לאשה אנגליה. לפי המסורת המצרית נאלץ בגלל גישויו לזרה, להתפטר מהשרות הי-

דיפלומטי, וחזר לקהיר, שם התחיל עסקים במסחר ותעשייה.

בנאומו הכריז, כי הוא היה המדינאי הראשון, שהביע את רעיון הברית היס-תיכונת, שלפי דעתו, תהיה הפתרון היחיד למצב בטהון תעלת סואץ, ושמיירת אוצרות המזרח התיכון בפני התקפה קומוניסטית. למרות פרישתו מן השרות הדיפלומטי, והופעתו במקרה זה כ"אדם פשוט", היה בנאומו של נשאת מעין תפיסת עמדה. במקרה שתוכנית ברית היס-תיכונת תתגשם, תבוא מצרים ותתבע לעצמה את המנהיגות, במקום תורכיה, המועמדת הרצינית ביותר (בתמיכת ישראל) לתפקיד זה, (ראה "במי מדינה").

בלי תור

לאחר הגילויים המרעישים בפרשת המי עילות בצבא המצרי, נערך טיהור יסודי במפקדה המצרית העליונה. בין המסוטרים ו"המתפוטרים" חיידר באשא, המפקד העליון, עוזמאן אל-מהדי, הרמטכ"ל, פואד צאדק, מי שהיה מפקד חיל-המשלוח בא"י, ועוד גנרלים וקולונלים ("העולם הזה" 681).

למשרת ראש המטה נתמנה קצין בלתי ידוע עד כה, חוסין פריד ביי, מי שהיה מדרין בבתי-ספר צבאיים, מפקד משמר ה-מלך (כמו שהיה גם קודמו, אל-מהדי), ומושלח הצבאי של קהיר. נולד בדצמבר 1898 והגיע לדרגת בריגדיר ב-1947; נחשב לנאמן המלך, וכנראה זו הסיבה להעלאה הפתיעה בדרגה ובתפקיד. הגנרל פואד צאדק, מי שהיה ראש חיל המשלוח המצרי בא"י, בשמיעו על הליגה החדשה, מהר להגיש את התפטרותו למלך. הוא נעלב... לדעתו הגיעה לו המשרה, מאחר שהוא אשר "נצח" בא"י. באגרתו לפארוק כשימין צאדק את הרמטכ"ל החדש ואומר, כי הלה לא טיים כל בית-ספר צבאי, והיה ה-15 בתור המועמד דים לתפקיד הרמטכ"ל. פואד צאדק מתאונן על העלבון, שנגרם לו בפיטוריו ואומר: "גורשתי מהשרות ברשימה אחת עם הנאש"מים במעילות. הנה גמולי על נצחונותי?..."

לוב

הכורסה השמינית

הנגר של ארמון זעפראן, בקהיר, קיבל השבוע הזמנה דומה: כורסה דומה לשבע הכורסות של אולם הישיבות הגדול, של הליגה הערבית. כורסה זו עתידה לשאת את יציג המדינה השמינית של הליגה -

בית לטריפוליטניה, הנמצאת עריין תחת הש-פעה צרפתית.

שיש במדבר. לפני כיבושה ב-1912 ע"י האיטלקים, היתה לוב מושבה תורכית בעלת אוכלוסייה מוסלמית מהכת הסנונית. האיטלקים שלחו לשם 50000 "חלוצים", שהתיישבו בה, והפכו את השממות לאזור פורה, ואת שכונות העוני לערים גדולות עם בנייני שיש מפוארים. בכל מקום הוקמו מצבות, פסלים וארמונות, שלא היתה דוגמתם במרחב כולו.

עבדללה של לוב. ביולי 1949 נמלטו לקירנאיקה שלושה מחברי ארגון האחים המוסלמים במצרים, שנאשמו בהתנקשות בחיי נשיא בית הנבחרים המצרי. הם נאסרו ע"י המשטרה הסנונית והובאו לארמון ה-אמיר אידריס בבנגאזי. כל פניות השלטונות המצריים בדבר הסגרת הנאשמים עלו ב-תוהו. האמיר טען כי אין בין מצרים וקירנאיקה הסכם להסגרת נרדפים פוליטיים; שהפליטים חסו בצל ביתו, ועל כן לא יוכל להסגירם מבלי הפר את המסורת הערבית; ושכגלל צאתו ללונדון לדאוג לעניינים דרו-פים לא יוכל לספל יותר בבעיה.

בינתיים, נתעורר חשד גם ביחס למזכיר הקונסוליה המצרית בבנגאזי, שאף הוא שייך לאחים המוסלמים וסייע לבריחה. הוא נצטווה לשוב לקהיר, סירב וביקש את חסות השלטון הבריטי בבנגאזי. כתגובה סגרה מצרים את גבולה עם לוב.

אולם היה זה רק סכסוך ראשון בסידרה, שהביאה לאידריס אל-סנוסי את הכינוי "עבדללה מספר שנים" במרחב.

לפני כמה חודשים, בעת הדיונים באו"ם על הקמת לוב, מדינה עצמאית, דרשה מצ-רים מלוב את רמת סולום, ליד החוף, ומדבר ג'חוב בדרום, בטענה כי הגבולות אינם טבעיים. הדרישה נדחתה ואל-סנוסי הבית בפני הליגה הערבית הצעה לגנות את דרישות מצרים. הוא עודנו מחכה ל-תשובה.

לאידריס אל-סנוסי, שגלה מארצו למצ-רים לאחר הכיבוש האיטלקי, אין אוהדים רבים בחוגי הליגה בגלל עקשנותו הגאה של בן המדבר הזה. לכן, כאשר נתקבלו בברכות בריטניה, צרפת, ארה"ב, יון, אי-טליה ועוד על פתיחת המועצה המכוננת

פארוק מכה במונטה-קרלו בעד הישיבו שלו.

החדשה, בלט העדר הברכות של השכנים המצריים.

ארט'אה

כולם שבעי רצון

ב-25 לנובמבר אשרה הועדה המדינית המיוחדת של האומות המאוחדות את ההצעה להקים פדרציה של חבש ואריתריאה, תחת כתר הקיסר החבשי היילי ("גור-אריה" ו"הודה") סילאסיה. בכך מסתיימת פרשת הדיונים על עתידן של מושבות איטליה

לשעבר, לאחר שכבר הוחלט על הקמת מדינה עצמאית בלוב (ראה "לוב").

בהתחלת הדיונים עמדו לפני הועדה המדינית 5 הצעות:

- (א) עצמאות גמורה לאריתריאה כעבור 10 שנות נאמנות בריטית-איטלקית.
(ב) דומיניון משותף בין סודאן וחבש על אריתריאה
(ג) איחוד מלא עם סודאן.
(ד) איחוד מלא עם חבש.
(ה) פדרציה עם חבש.

כבר בתחילת הדיונים נפלו ההצעות לאיחוד עם סודאן, מאחר שסודאן עצמה אינה עצמאית (היא נתונה תחת דומיניון אנגלו-מצרי) וההצעה לאיחוד עם חבש, לאחר התנגדותה של רוסיה, שתבעה עצ-מאות מלאה לאריתריאה או נאמנות או"ם. תחת לחץ אמריקאי נפלה ההכרעה ל-טובת פדרציה עם חבש.

אריתריאה, השוכנת מצפון מזרח לחבש, על שפת ים סוף, מונה כמיליון תושבים שאינם מהיום יחידה גזעית אחת. מחצית התושבים הם מוסלמים התובעים עצמאות או איחוד עם סודאן המוסלמית, הגובלת עם אריתריאה מצפון וממערב, והמחצית השניה קופטים (נוצרים) השואפים לאיחוד עם חבש.

הבש מרוצה. חבש, המונה כ-10 מיליון תושבים, אף היא מחולקת לשני מחנות דתיים - 75% קופטים ו-25% מוסלמים. איחוד שתי הארצות, או פדרציה ביניהן, יוצר מיעוט מוסלמי ניכר במדינה החדשה, אשר יוכל להבטיח לעצמו אוטו-נומיה מסויימת.

החלטת או"ם עוררה אי-מונחה רבה באריתריאה, אולם נראה כי במקרה זה, מצאו האומות המאוחדות את הפתרון ה-נכון. פתרון אחר היה גורר אחריו התמרי-דות הקופטים של אריתריאה, בתמיכתם הפ-עילה של הקופטים בחבש, ותמיכתם (העקי-פה) של הבריטים, התרדים מאד לכל הנוגע לבטחון יס-סוף ותעלת סואץ.

נמוק חשבו אחר שהגיע את ארה"ב לתמוך בהצעה זו היה כלכלי ביסודו. ארה"ב לא רצתה להקים מדינה ללא הצדקת-קיום כלכלית אשר תצטרך לתמוך בה אחרי זמן קצר.

לגבי חבש, אין טוב מן הפתרון הזה, מאחר שהוא פוטר אותה מתמיכה במרד קופ-טי ומאידך יש בו כדי לספק את המוסלמים המתונים של אריתריאה (לרוב סוחרים ו-פלאחים). והעיקר: חבש מקבלת מוצא לים סוף.

איראן

ועזוע לא נעים

במסות המערב הכינו הגנרלים את תכ-ניותיהם, בסמנם בצבעים שונים את בס"ס סיהם ובס"סי האויב. בכל מקום, שנפל חשד על יציבות המשטר, או העם, הופעלה תוכנית מרשל.

אחד המקומות הללו היא איראן. אחרי הכונת המרד הקומוניסטי באור-ביג'אן בשנת 1947, הטיל על עצמו ראום ארא, "האיש החזק" של איראן, להוביל את ארצו בשביל הזהב. צעד ראשון היה קבלת עזרה חומרית וצבאית מהמערב. עתה קיבלו האינטרטגים המערביים ועזוע לא נעים. שוב הוצאו המפות המסור-מנות בצבעים שונים והוחל בבדיקה נוס-פת של חוליות המגן.

כי פתאום נוכחו האמריקאים לדעת, כי גם אחרים יכולים "לשחק בתוכנית מרשל". הרוסים חתמו על חוזה מסחרי עם איראן, ונלקחה מאת האמריקאים הרשות לשדר לרוסיה על גלי "קול אמריקה" מאיראן. כבר מזמן חוששים השלטונות האיר-רגיים למהפכה חדשה, אין זה בגלל פעילו-תה של המפלגה הקומוניסטית "טודה" (ש-מספר חבריה ירד מ-200.000 ל-2000 הפוע-לים במחתרת), אלא בגלל התנאים האיומים שבהם חי הרוב המכריע של התושבים ("העולם הזה" 677).

ראום ארא, ראש הממשלה, החליט להש-תמש בקלף האמריקאי ולפתוח במשא ומתן עם הרוסים. אין זה מענין אותו אם מערכת החישובים העולמית מזועזעת, העיקר בש-בילו, שעל ידי "הרתקת" האמריקאים מב-טיח הוא את שלטונו, כי הרוסים יבטיחו לא להתערב בעניינים הסנימיים ו"טודה" תשקוט.